

Department of Education

Wet de medhiëth ye mith ken ke run 8 agut run ke 12

Never STOP READING!

Dhɔl pieth leu binke ya kuen ne rördit wene mithku

Ke yin ye medhieth, yin leu ba menhdu kuony be kuen ku be nhier de kuen piöc – ku yen abe ke kuony bi piei nhiar.

Te kuen yin ne rördit wene mithku bai, ke yen e doj ne mith niim ke pieth ku yok ki röth eke nɔŋ kɔc ku nyiei rioc ne ke yic. Ku ke menhdu cɔk piei ne ka jot, ku cɔk ke tek ne ka lieu, ku cɔk keek ye thiec agoki nyic yeŋo loi rɔt piny cienki kune pirdenic.

Kuen eke de yum de piou ku jɔl ya piei eya. Ke ka ke aye dhɔl binke mithku wei agoki kuen ya tiŋ ke ye ke pieth ku bi nhiar ne luoi.

Ke yin ken guɔ kuen

- Nyuɔce te pieth, ago guɔp lɔyum. Nyuɔce apieth ago nyiec kuen!
- Te kuen yin buŋ ca kan kuen ke yin thiec menhdu ago luel yeŋo eci rɔt loi ɔn kuen yin e buŋe, cɔk piŋ agoki nyic ye yi ŋa tɔ ne bukic, ku yeŋo loi rɔt.
- Na kuen buŋ jot, ke kɔn caaric ago wel tɔ thin nyic, ke jiem en ku ke loi rɔt ago jam thin.

- Jam wene menhdu ago lek yen yeŋo kuen ke yin ken kuen guɔ gɔl. a cit man ajam buŋ ne paade pei, ke leke meth yeŋo nyic e pane, jam ne ka cit made mieth ye kɔc ke pane cam, tiipdit tɔ thin, ka alath yiki kee ceŋ. Yin leu ba thieckun tɔ kene yin jamic eya.
- Thiec menhdu be mek yeŋo ye thöŋ ke be rɔt loi, ku yeŋo yen en thöŋ eya. Yen aleu be wel cike gar ne kitap kɔu tiŋ, thurai cike thuɔr e kɔu, ku ke l ke loi rɔt ne kuen kuen yin kitap, ago yen yien nyic ku be thöŋ.

Te kuen yin

- Ye kuen ne rördit ku duone ban kɔu ago menhdu cɔk nɔŋ kam bene ke loi rɔt thöŋ e nom ne piŋ yen ke kuen piŋ. Thöŋ e dhel pieth ye piei juak.
- Te cene kitap thuɔric, ke yin ye menhdu yien kam bene yen car. Yene ke tha pien leu bene wel kɔk nyic ne ke bene ka kuc keek piöc. Acit man ade “David acit ke nɔŋ ‘aajieth’ ne thuraic, ci yin ya na? ‘alajieth’ e ba naŋ adier de piou, ne ke leu be rɔt loi.” Yin leu ba jam eyade ne wet de thoŋ kene alajieth – cit mande, ajaak, rioc de piou, dak de piou de ke kuc.....

Mith aye ke dhieu ke ke be piei, ku ka ye cɔl de wel pioc ne thiek ye keek rör de kɔc ken piŋ eke böm keek, ku piei ki ne thok ku diɛi ki ne thurai tɔ ne kitepic ka ke nhier raan be piöc. Agut te ci meth ca ya kuen yetok, eke dhiaç ke piei tenɔŋ kɔc ken te yikeek kitep rɔm. yen duone kuen pel tenɔŋ mith ku.

- Ne itap de akalkol de yith, ke ke jieme bu aye gor ne wel ku tæue thurai. Duone anyiel (diagrams), karitha, ajuer-e-nambai (tables) ku thurai nhenh niim – wei menhdu be jame keek ku be lek yin yejo ci nyic ne ke ka ke yic.
- Te leu en rot ne akalkol kuenic, ke yin bere kɔc ku jam ke neke yake tij loi rot ci lom ci ŋeki loom ku teŋ de ŋek. acit man ade ke luel raan “Ya jal kuc <raan jiem e kitap areetic > piou yiende ne ye kene?”
- Anhier mith bi piŋ akalkol de raan, rɔm akalkoldu wene keek te kuen yin. Acit man ade ke luel, “e rot kɔn luoi ŋen ku ...”
- Pale menhdu kam ben bër ku be thiec ne ke loi rot ne bukic.
- Ne cin kitap kuen ba thok ne ye nyunye yic, ke yin kaacie te be meth wan ke nɔŋ piou beke kuany ekene cok nyic, ago piou depdep ku nhier beke bɔ cien nyic.
- Yen menhdu wei be bër kuen ne nyinde, ku duene loi ne riel.
- Ye yi rɔr war. Ye jam ne rɔr cuitcuit te yen lok e jam ne bukic, ku juot yi rɔr te yen ran ci yök. Ye rɔr cit mande “buth” ku “buum” kaar ago meth e yic jɔt ku be piŋ. Te kuen yin kam de rac e piou, ke yin jam ne rɔr koor ku mitic ku na ye kam de miet e piou, ke yin røth jamic, ku jamne rɔr de raan miet piou

Te cin thok ne kuen

- Jame ke ca kuenic wene menhdu. Acit mande ba meth thiec “yejo ye tak ne ye akalkol kene yic?” Te yen akalkol ye yic, “leke ŋen, yejo ye ke jot ca piöc ne ye akalkole yic.”
- Jam ne ka loi røth ne bukic ku kɔc tɔ ne bukic, thura ku luel den. “I ca deet...”, “I thöŋ a nom...”, “A nhier..... (ka A ken nhier.....)....” Ku “A diaŋ ya nom lan.....” Thiec menhdu yejo ci deet, ke ci thöŋ e nom, ke nhier ku ke ci nhier ku ke diaŋ ye nom.
- Wei e menhdu be kede ye piou luel ku be mar yejo yene thöŋ eya.
- Thiec menhdu ago tak ku be jam. Ye thiec ne ka be meth cok jam be juir, duone thiec ne ka bi meth ke bër ye yöu ka be bæer ye Kacie ye. Ye thiec ne ka cit mande “Yejo yin en thöŋ lan ade ke raan tɔ ne bukic kene aleu be ya muoth pieth?” ka “Yejo leu ba loi te tɔ yin ne ke cit ekene yic?” ka “Yejo de nyic tenɔŋ e piŋe?”
- Ye ka loi røth akalkolic thöŋ kene ka nyic menhdu keek.
- Wei e menhdu be akalkol dhɔuk piny ne juer ci piŋ cen en piŋ, ka be thur – ka kër bian de akalkol.
- Jämke akalkolic ne theek kɔk, te muɔŋ week.

Duone kuen pel! ye kɔc dit bai wei bi ya kuen ne rördit agut te ci mith ca piei ne kuen.

Acı car de piŋi nyuoth lan ade ke kuen ne rördit e mith cok piöc wel ku juok nyinydenic, ku cok ke ye get apieth ku det ki keŋic. Te yen medhieth piŋ te kuen e mithken ne rördit, ke keek a wei mith ne piŋi, ku nyiei ki rioc de piou tenɔŋ mith ku yiki røth yok eke nɔŋ kɔc ku cinki adier

Ba mith kuen, ku kuen e wene mith, e mith cok cil ne cien ku piath de nom – e ajaak de piou nyai ku cok meth cil apieth tecin adier.

Wel cɔl ‘buk’ ku ‘akalkol’ ciene ke jam ne ye athöör ato eke ye guot de ke kuen ku ke tɔ thin. Yin leu ba kuen ne rördit wene mithku ne guot de te tɔ yin thin – bai ku te ci lɔ biyic wene keek – ku kuen ne guot de ke nɔŋic ke kuen cit mande buok, wererɔŋ nɔŋic akalkol, kitap de diet ku buok ke thar.